

DECIZII POLITICO-MILITARE CU IMPACT MAJOR

POLITICAL-MILITARY DECISIONS WITH MAJOR IMPACT

Dr. Răzvan MANOLIU*

Rezumat: În cadrul articolului sunt abordate deciziile politico-militare în legătură cu unele momente importante din istoria omenirii și anume: cruciadele europene în Orient, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial, criza rachetelor din Cuba, înțelegerile dintre Reagan și Gorbaciov.

Europa Apuseană și Centrală a desfășurat cruciade în Orientul Apropiat în perioada dintre 1096 și 1270, având ca scop eliberarea mormântului lui Hristos din Ierusalim de sub ocupația musulmanilor. Deși s-a pornit de la scopuri de ordin religios cruciadele s-au bazat pe decizii politico-militare de nivel strategic.

Primul Război Mondial, a fost un conflict militar de dimensiuni mondiale. A fost un război global declanșat în Europa, care a avut loc în perioada **28 iulie 1914 - 11 noiembrie 1918** și la care au participat peste 70 de milioane de militari, inclusiv și 60 de milioane de europeni mobilizați.

Al Doilea Război Mondial a fost un conflict tot de nivel global care a avut loc din 1939 până în 1945, deși unele conflicte asociate lui au început și mai devreme. Războiul a implicat marea majoritate a țărilor lumii, inclusiv toate marile puteri, care au format două alianțe militare opuse: Aliații și Axa.

Nu în ultimul rând ca importanță sunt abordate decizii privind criza rachetelor din Cuba și încheierea Războiului Rece.

Cuvinte cheie: decizii politico-militare, cruciade, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial, criza rachetelor, tratative Reagan-Gorbaciov.

Abstract: The article discusses the political-military decisions related to some important moments in human history, namely: the European crusades in the East, World War I, World War II, the Cuban missile crisis, the agreements between Reagan and Gorbachev.

Western and Central Europe carried out crusades in the Near East between 1096 and 1270 with the aim of freeing the tomb of Christ in Jerusalem from Muslim occupation. Although it started from religious purposes, the crusades were based on political-military decisions at a strategic level.

The First World War was a military conflict of global proportions. It was a global war started in Europe, which took place between July 28, 1914 and November 11, 1918, and in which more than 70 million soldiers participated, including 60 million mobilized Europeans.

World War II was also a global conflict that took place from 1939 to 1945, although some conflicts associated with it began even earlier. The war involved the vast majority of the world's countries, including all the great powers, who formed two opposing military alliances: the Allies and the Axis.

Last but not least in importance are decisions regarding the Cuban Missile Crisis and the end of the Cold War.

Keywords: political-military decisions, crusades, World War I, World War II, missile crisis, Reagan-Gorbachev negotiations.

* Unicredit Bank Romania, email: razvanmanoliu@gmail.com.

Numeroși specialiști, analiști, manageri, cadre universitare și cercetători științifici, toți au definit conceptul de decizie pornind de la prevederile dicționarului pe diverse domenii și de la activitatea practică. Decizia reprezintă „Hotărârea luată în urma examinării unei probleme, a unei situații etc. soluție adoptată (dintre mai multe posibile), rezoluție. Hotărâre luată de un organ al administrației de stat...”¹

În domeniul politico-militar, valoarea procesului decizional determină hotărâtor evoluția societății în general, dar și a organismului militar, iar în caz de război, rezultatul final.

Fenomenele politico-militare au o complexitate deosebită în secolul al XXI-lea. Sporirea complexității este generată de numărul de soluții posibile din ce în ce mai mare, de greutatea prevederii consecințelor deciziilor pe termen lung ca urmare a sporirii gradului de incertitudine, consecințele erorilor în adoptarea deciziilor pot fi nefavorabile datorită complexității operațiilor și reacției în lanț pe care o eroare poate să o genereze.

În acest articol, după un studiu amplu, abordez unele decizii politico-militare care au influențat evoluția unor state, grupuri de state, dar chiar și a omenirii în ansamblu.

Desigur că este greu de ierarhizat clasificarea deciziilor politico-militare de-a lungul istoriei după impactul pe care l-au avut asupra evoluției omenirii. Nu pot fi însă puse între paranteze cele referitoare la cele două războaie mondiale, cruciadele, declanșarea și încheierea Războiului Rece, războiul coreean, războiul din Vietnam, „primăvara arabă”, războaiele napoleoniene, războaiele israeliano-arabe, războiul trupelor aliate împotriva Irakului și nu în ultimul rând războiul ruso-ucrainean. Deciziile trebuie privite ca fiind legate nu numai de către unele evenimente majore ci și de prestația unor personalități și anume printre altele: Alexandru Ioan Cuza, Carol I, Hitler, Washington, Stalin, Roosevelt, Churchill, Truman, Mao Zedong, Hrușciov, Reagan, Napoleon, Traian, Decebal, Brejnev, Dromihete, Gorbaciov, Ferdinand, Antonescu, Regele Mihai, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul și alții.

În continuare voi aborda câteva dintre acestea. Pentru început mă voi referi la cruciade care au fost expediții cu caracter militar, întreprinse la îndemnul Bisericii catolice de către cruciații din Europa Apuseană și Centrală în Orientul Apropiat în perioada dintre 1096 și 1270, având ca scop eliberarea mormântului lui Hristos din Ierusalim de sub ocupația musulmanilor. Aceste expediții militare au fost organizate de către feudații apuseni pentru a cuceri și coloniza zone din Orientul Apropiat, îndeosebi Palestina și Ierusalimul. Deși s-a pornit de la scopuri de ordin religios cruciadele s-au bazat pe decizii politico-militare de nivel strategic, deciziile fiind luate la nivel de state și grupuri de state fiind angrenate forțe multinaționale de mare anvergură. Caracterul religios al cruciadelor a

¹ Dicționarul Explicativ al Limbii Române, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

determinat ca la conducerea lor să fie papalitatea al cărei rol, pe plan internațional, se afirmă în secolul al XI-lea.

Este poate paradoxal să constatăm că Orientul Apropiat, care cuprindea Bizanțul, Siria, Palestina, Egiptul, era mai dezvoltat din punct de vedere economic și cultural decât Occidentul. De aceea regiunea respectivă exercita, la sfârșitul secolului al XI-lea, o puternică atracție pentru clasele sociale din țările apusene ale Europei, care în acea perioadă treceau printr-o perioadă de criză, ca urmare a încheierii procesului de aservire a țărănimii, a creșterii puterii principilor, a instituirii ordinilor cavalești, a sporului demografic, precum și a unor factori naturali: inundații, secetă, foamete, molime etc. La cruciade au participat diverse categorii sociale: cavalerii apuseni, orașenii care vizau noi piețe de desfacere și aprovizionare, dar și țărăimea într-un număr destul de mare care spera la o viață mai bună.

Cruciadele au fost determinate și de acțiunile de cucerire ale turcilor din partea a doua a secolului al XI-lea, Bizanțul fiind amenințat și ca atare împărații bizantini au fost obligați, de mai multe ori, să solicite ajutor militar Occidentului. Așa a apărut inițiativa papalității de a planifica expediții în urma cărora scaunul apostolic și-ar fi mărit sfera de influență, mai întâi, prin înlăturarea schismei, din anul 1054, dintre bisericile catolice și ortodoxe, apoi, prin răspândirea catolicismului în noi teritorii. În consiliile de la Piacenza și Clermont din 1095, apelul de cruciadă a fost lansat de către papa Urban al II-lea care declara *"nimicirea dușmanilor creștinătății și iertarea eternă a păcatelor pentru cei care vor lupta sub semnul crucii"*. Așa s-a declanșat prima cruciadă care a avut loc în perioada 1096–1099.

Capetele încoronate din Europa au decis noi cruciade respectiv Cruciada a II-a (1147–1149), Cruciada a III-a (1189–1192), Cruciada a IV-a (1202–1204), Cruciada a V-a (1217–1221), Cruciada a VI-a (1228–1229), Cruciada a VII-a (1248–1254), Cruciada a VIII-a (1270).

Deciziile privind cruciadele au avut urmări atât negative, dar și pozitive. Consecințele negative au constat în distrugerile de bunuri și masacrele ce aveau loc în timpul războaielor, exploatarea populației supuse, iar cele pozitive au constat în contactul dintre două civilizații, care s-au influențat una pe cealaltă.

O etapă importantă în istoria omenirii a fost constituită de Primul Război Mondial. În perioada premergătoare Primului Război Mondial, dar și pe timpul acestuia s-au luat decizii politico-militare atât la nivel național cât la nivelul unor alianțe și coaliții de o amploare fără precedent.

Războiul cel Mare, Războiul Națiunilor, denumit *Primul Război Mondial*, a fost un conflict militar de dimensiuni mondiale. A fost un război declanșat în Europa, care a avut loc în perioada 28 iulie 1914 -11 noiembrie 1918 și la care au participat peste 70 de milioane de militari, inclusiv 60 de milioane de europeni mobilizați.

Deoarece aspirațiile populației slave creștine a Bosniei, nu au fost apărate, în data de 28 iunie 1914, Franz Ferdinand, arhiduce al Austriei și moștenitor al tronului Austro-Ungariei, a fost asasinat la Sarajevo. Asasinatul a fost considerat de către mulți analiști ca motivul nemijlocit

pentru izbucnirea Primului Război Mondial, însă cauzele reale ale războiului se găsesc mai în urmă, în existența complexă a alianțelor și contrabalansărilor care s-au dezvoltat în urma înfrângerii Franței și a formării statului german sub conducerea lui Otto von Bismarck în 1871. Au fost mulți factori politici care au condus la război și anume: naționalismul, disputele anterioare nerezolvate, sistemul de alianțe, guvernarea fragmentară, lipsa de operativitate și neînțelegeri pe linie diplomatică, cursa înarmărilor, etc.

Cauza principală a Primului Război Mondial a fost refuzul imperiilor de a acorda populațiilor din țările dominate dreptul la auto-determinare lovind în sentimentele naționale și dorințele populației.

Din cele prezentate până aici este evident că deciziile politico-militare de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea au generat cauzele declanșării războiului mondial.

Începând cu anul 1914 s-au adoptat multe decizii care au determinat declanșarea războiului. La început a fost un război local dintre Austro-Ungaria și Serbia. Dar prin implicarea Franței, Marii Britanii, Germaniei și Rusiei, războiul a devenit de nivel continental. Războiul nu a mai putut fi limitat spațial, propagându-se după ce mari puteri industriale cu sporuri semnificative demografice s-au angajat în conflict.

O decizie majoră a fost și declararea războiului Imperiului Otoman de către Rusia, Marea Britanie și Franța. Imperiul Otoman a decis să intre în război alături de Puterile Centrale.

În anul 1915 cele două tabere nu au reușit să întreprindă operații ofensive decisive și în consecință au hotărât să nu mai desfășoare atacuri și deplasări, ci doar să-și mențină pozițiile, situație în care planurile strategice nu au mai putut fi realizate.

În ansamblul deciziilor de pe timpul conflictului a avut impact major declararea războiului Austro-Ungariei de către Italia.

Participarea României la Primul Război Mondial reprezintă ansamblul măsurilor și acțiunilor de ordin politic, diplomatic și militar întreprinse de statul român, singur sau împreună cu aliații, între 15/28 iulie 1914 și 29 octombrie/11 noiembrie 1918, în scopul realizării țelului politic principal al participării la război - realizarea statului național unitar român.

România și Imperiul Austro-Ungar erau legate printr-un tratat secret de alianță, din 1883, și alege să se declare neutră la izbucnirea ostilităților, în iulie 1914, prevalându-se de interpretarea clauzelor relative la „casus foederis”. România a primit un ultimatum, în august 1916 prin care se solicita să se decidă dacă dorește să se alăture Antantei „acum ori niciodată”. Ca urmare a cererii ultimative, guvernul român acceptă să intre în război de partea Antantei, deși situația de pe fronturile de luptă nu era optimistă.

Deși a obținut victorii tactice rapide în Transilvania împotriva forțelor austro-ungare copleșite din punct de vedere numeric, Armata Română a suferit în toamna anului 1916 mai multe înfrângeri zdrobitoare,

ceea ce va forța autoritățile statului să se refugieze în Moldova, respectiv la moșia Slobozia din Zorleni, lângă Bârlad și apoi la Iași.

În iarna lui 1916 și primăvara anului 1917, sub conducerea unui nou „leadership” militar (generalii Prezan, Christescu, Grigorescu, Averescu, Văitoianu etc.) și cu sprijinul substanțial al Misiunii Militare Franceze conduse de generalul Henri Berthelot, Armata României a fost reorganizată, înzestrată și instruită pe baze moderne adaptate cerințelor războiului.

Bătăliile din vara anului 1917 au fost de mare succes, reușindu-se, în faza inițială, înfrângerea trupelor Puterilor Centrale în bătăliile de la Mărăști, Oituz și Mărășești. Planificatorii militari români intenționau ca în continuare să dezvolte această ofensivă pentru a începe eliberarea teritoriului ocupat, dar declanșarea revoluției în Imperiul Rus a dus la abandonarea acestor planuri și trecerea la defensivă strategică.

După sfârșitul Primului Război Mondial, Imperiul Austro-Ungar a fost desființat; astfel a fost posibilă formarea României Mari prin Unirea Banatului, Bucovinei și Transilvaniei cu România. În viața politică, regele Carol I a jucat un rol-cheie.

Este demn de remarcat că Regina Maria și-a adus o contribuție importantă și recunoscută, pe plan național și internațional, la realizarea obiectivelor naționale ale României, la sfârșitul Primului Război Mondial.

Bătălia de la Mărășești a fost cea mai amplă confruntare din vara anului 1917 de pe frontul român, fiind continuarea în timp și spațiu a celei de la Mărăști. Ea s-a întins pe durata a 29 de zile, din care în 16 zile au fost desfășurate acțiuni militare semnificative.

Rezultatul nefavorabil al bătăliei de la Mărășești a forțat Puterile Centrale să renunțe la acțiuni ofensive și să treacă la defensivă. Obiectivele stabilite: scoaterea României din război și ajungerea în sudul Ucrainei, nu au putut fi atinse, datorită în primul rând rezistenței eroice a forțelor române.

O decizie importantă a fost adoptată de către Antantă după victoria germană în Bătălia de la Caporetto. La reuniunea de la Versailles, din 1 decembrie 1917, s-a hotărât constituirea unui Consiliu Suprem Aliat pentru a coordona planurile și acțiunile comune. Până atunci, armatele Franței și cele ale Imperiului Britanic operau sub conduceri diferite.

Desfășurarea evenimentelor războiului a fost marcată de hotărârea Germaniei prin care s-a declanșat, la începutul anului 1917, războiul submarin total. Acest fapt a dus la ruperea completă a relațiilor SUA cu Puterile Centrale, și declararea războiului Germaniei și Austro-Ungariei.

Din analiza succesiunii evenimentelor, dinaintea și din perioada Primului Război Mondial rezultă că au existat o mulțime de decizii politico-militare de nivel strategic dintre care unele s-au bazat pe analize temeinice ale capacității de luptă proprii, adversarului, terenului și a altor factori care influențează rezultatele acțiunilor militare. În același timp au fost unele discutabile și chiar greșite în ambele tabere.

Al Doilea Război Mondial a fost un conflict la nivel global care a avut loc din 1939 până în 1945, deși unele conflicte asociate lui au început

și mai devreme. Războiul a implicat marea majoritate a țărilor lumii, inclusiv toate marile puteri, care au format două alianțe militare opuse: Aliații și Axa.

După Primul Război Mondial, Tratatul de la Versailles a amplificat și mai mult disputele dintre învingători și învinși. Imediat s-au instalat regimuri fasciste în Ungaria (1 martie 1920), Italia (28 octombrie 1922), Bulgaria (9 iunie 1923).

Un moment important premurgător războiului l-a constituit invadarea Austriei de către Germania în martie 1938.

Pentru România apogeul presiunilor naziste a avut loc în perioada 15-23 martie 1939 când trupele hitleriste și horthiste au ocupat poziții la granițele țării noastre. Amenințările la adresa țării noastre au obligat guvernul României să semneze tratatul asupra promovării raporturilor economice între Regatul României și Reichul german.

Garanțiile Marii Britanii și Franței date Poloniei, României, Turciei și Greciei nu au avut nici un efect asupra acțiunilor agresive ale Germaniei.

Legat de această amplă confruntare vor fi prezentate, în continuare, decizii politico-militare, în principal cele de nivel strategic.

Prima decizie care a constituit principala cauză a declanșării celui de-al Doilea Război Mondial o constituie invadarea Poloniei de către Germania, la 1 septembrie 1939 soldată cu înfrângerea Poloniei. Această operațiune a avut loc după un presupus „atac polonez” de pe 31 august 1939, care ulterior s-a dovedit o înscenare germană. Aproximativ 1500 de avioane germane au pătruns în spațiul aerian polonez și importante coloane de blindate au pătruns pe cale terestră. Guvernele Angliei și Franței au declarat război statului hitlerist la 3 septembrie și astfel s-a declanșat cel de-Al Doilea Război Mondial cu pierderi imense umane, spirituale și materiale.

În urma succeselor trupelor germane, la 17 septembrie, ambasadorul polonez de la Moscova a fost informat că, întrucât „Polonia s-a transformat într-o amenințare pentru U.R.S.S....guvernul sovietic nu mai poate avea o atitudine neutră față de aceste fapte și prin urmare, „a dat dispozițiuni Înalțului comandament al Armatei Roșii să ordone trupelor să treacă frontiera și să ia sub apărare populația din Ucraina de vest și Bielorusia de Vest.”.

O altă decizie majoră care a determinat escaladarea războiului la nivel mondial a fost angajarea conflictelor armate dintre Japonia și China și atacul Japonei asupra Statelor Unite (atac asupra bazei Pearl Harbor) în dimineața zilei de 7 decembrie 1941. Atacul surpriză al Marinei Imperiale Japoneze asupra Pearl Harbor a avut un rol deosebit în modul în care s-a desfășurat războiul, intrarea S.U.A. în acest conflict și acțiunile ulterioare au schimbat istoria.

Statele aflate în conflict au mobilizat întreaga lor populație și economie, dar urmărind același scop. Peste 60 de milioane de oameni au fost angajați pe front, iar cei rămași acasă, inclusiv femeile, au fost folosiți la muncă, în uzine, arsenale sau șantiere.

O altă decizie strategică politico-militară a fost declanșarea ofensivei germane în Europa occidentală la 10 mai 1940, când au fost atacate, cu forțe puternice (motorizate și aviație), Belgia, Olanda și Franța și ca urmare a succeselor rapide, Parisul a fost ocupat la 14 iunie.

Spiritul agresiv al lui Hitler a determinat decizia de încercarea germanilor de a invada Marea Britanie prin operația „Leul de mare”, acțiune ce a eșuat în vara aceluiași an, din cauza rezistenței opuse de aviația militară britanică. Trupele Reich-ului și ale aliaților săi au atacat Uniunea Sovietică, în cadrul Operațiunii Barbarossa, la 22 iunie 1941. Deși au fost cucerite vaste teritorii, eșecul „războiului-fulger” a fost evident, pentru că oricât de mari au fost eforturile depuse, Leningradul și Moscova nu au putut fi cucerite.

În noaptea de 21 spre 22 iunie 1941, la ora 02:00, Armata Română primește, de la generalul Ion Antonescu, legendarul ordin: „*Ostași, vă ordon treceți Prutul!*” Momentul delimitează două tragedii care au marcat definitiv istoria poporului român: pierderile teritoriale nerecuperate nici până astăzi (Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herța) și participarea României la Holocaust.

România a intrat astfel în cel de-Al Doilea Război Mondial contra URSS, alături de Germania, în noaptea de 21 spre 22 iunie 1941. Ordinul generalului Ion Antonescu vorbea despre eliberarea Basarabiei și făcea trimitere la recuperarea Transilvaniei de Nord.

O altă decizie în desfășurarea războiului a fost aceea de debarcare anglo-americană în Maroc și Algeria (noiembrie 1942) care a permis distrugerea forțelor germano-italiene și a pus capăt războiului din Africa (mai 1943), după lupte grele, duse mai ales pe teritoriul Tunisiei. La 8 septembrie 1943, Italia a capitulat oficial, iar guvernul italian se angaja să înceteze operațiile militare împotriva aliaților, să pună la dispoziția lor aeroporturile și bazele maritime de război. La 13 octombrie Italia a declarat război fostului său aliat – Germania și în aceste circumstanțe, Anglia, Statele Unite ale Americii și URSS recunoscându-i acesteia statutul de țară cobeligerantă în războiul contra Germaniei.

Tot ca urmare a unei decizii strategice „la 6 iunie 1944, dată cunoscută și sub numele de „Ziua Z”, un nou front a fost deschis în Europa. Aliații au asigurat un cap de pod pentru succesul operațiunii Overlord, condusă de generalul american Dwight D. Eisenhower. Normandia a reprezentat doar prima etapă a unei ample ofensive pe noul front din vestul Europei. Trupele aliate au eliberat ulterior Franța, Belgia, Luxemburgul și Olanda, pătrunzând în inima Germaniei după câteva luni mai târziu.

Și țara noastră a contribuit la înfrângerea mai rapidă a Germaniei prin decizia de la 23 august, când România a întors armele, alăturându-se Națiunilor Unite, provocând o breșă masivă în sistemul defensiv german. Militarii români alături de cei sovietici au depășit rapid aliniamentul Munților Carpați, începând acțiunile de eliberare a nord-vestului României, Ungariei, Austriei, Cehoslovaciei. La 25 octombrie 1944, tot teritoriul României era complet eliberat de sub ocupația fascistă. După părerea unor

specialiști prin demersul conducerii politico-militare române, durata războiului s-a scurtat cu aproximativ șase luni.

În data de 7 mai 1945, ora 02.41, a fost semnat primul act de capitulare necondiționată a Germaniei, în orașul francez Reims, care prevedea ca ostilitățile să se încheie la 8 mai.

Ca urmare a nemulțumirii conducătorul sovietic Iosif V. Stalin, care dorise o capitulare în capitala Reichului învins și ocupat de Armata Roșie, procesul de capitulare a Germaniei a fost reluat în noaptea de 8 spre 9 mai 1945, ora 00.16.

Războiul Doi Mondial s-a încheiat, în totalitate, la 2 septembrie 1945, pe puntea cuirasatului Missouri, unde a avut loc semnarea armistițiului privind capitularea Japoniei, în urma bombardamentelor nucleare americane asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki.

Multe decizii de o importanță de nivel global, au fost adoptate la Teheran și ulterior la Malta.

Conferința de Pace de la Paris (29 iulie - 15 octombrie 1946) a fost urmată de Tratatul de Pace de la Paris semnat pe 10 februarie 1947 dintre Aliați și statele Axei, în urma celui de-Al Doilea Război Mondial.

Un moment deosebit de grav, în istoria omenirii l-a constituit Criza rachetelor cubaneze (engleză *Cuban Missile Crisis*, franceză *Crise des missiles de Cuba*) care a reprezentat o confruntare între Uniunea Sovietică și Statele Unite cu privire la rachetele cu încărcătură nucleară sovietice instalate în Cuba.

Criza a avut loc în perioada 14 octombrie 1962 și 20 noiembrie 1962 având o durată de 38 de zile. Criza a constituit momentul când Războiul Rece a fost pe punctul să conducă la un război nuclear și să conducă la Al Treilea Război Mondial.

Președintele american, John F. Kennedy, în cadrul unui discurs televizat de o gravitate fără precedent a anunțat poporul american că avioanele americane de spionaj U-2 au descoperit baze sovietice de lansare a rachetelor SS-4 Sandal în Cuba. Rachetele, dispunând de încărcături nucleare, reprezentau un pericol iminent major deoarece, având rază medie de acțiune, după unele date tehnice de 2000 km, erau capabile să lovească teritoriul S.U.A. și în mod deosebit un număr mare de orașe americane foarte importante, inclusiv capitala Washington. În acest fel, rachetele sovietice puteau atinge teritoriul american, amenințând să pună sub semnul îndoielii doctrina nucleară americană din acea vreme, respectiv a represaliilor masive.

Propunerea unui atac aerian pentru a extermina bazele de rachete a fost respinsă. În noaptea zilei de 22 octombrie, Kennedy a anunțat decizia sa pe postul național de televiziune. În timpul următoarelor 6 zile, criza s-a amplificat până la nivelul în care era pe punctul să izbucnească un război nuclear între cele două super-puteri.

La 23 octombrie s-a operaționalizat blocada navală a Cubei, dar Kennedy a decis să mărească timpul de gândire pentru Nikita Hrușciiov, cu privire la acțiunile SUA, mutând linia limitrofă a blocadei înapoi cu 500 de

mile. Până în ziua de 24 octombrie, navele sovietice ce se îndreptau spre Cuba, capabile să transporte încărcături militare, și-au încetinit sau modificat traseul.

La solicitarea a peste 40 de țări necombatante, Secretarul-General al ONU, generalul U. Thant a trimis apeluri lui Kennedy și omologului său sovietic, insistând ca guvernele lor să „se abțină de la orice acțiune care ar putea agrava situația și care ar putea aduce riscul unui război”.

În ziua de 27 octombrie, președintele Kennedy a primit mesajul de la Hrușciov: „URSS își va retrage rachetele din Cuba dacă Statele Unite își vor retrage la rândul lor rachetele din Turcia”. La 28 octombrie, președintele sovietic a anunțat intenția guvernului său de a demonta și îndepărta toate armele ofensive din Cuba. Pe 8 noiembrie, Pentagonul a anunțat că toate bazele cunoscute pentru rachete ale rușilor fuseseră demontate. Criza rachetelor cubaneze era încheiată. Pe data de 20 noiembrie, Kennedy a renunțat la blocada navală. Până la sfârșitul anului, toate rachetele ofensive au fost retrase din Cuba. După aceea, SUA și-a retras, în secret, rachetele din Turcia.

După criza Rachetelor Cubaneze URSS a început o dezvoltare nucleară masivă. La sfârșitul anilor 1960, URSS a ajuns la paritatea nucleară cu SUA și a construit rachete balistice intercontinentale capabile de a supraviețui unui atac nuclear preventiv și de a fi lansate cu celeritate asupra oricărei ținte din SUA.

Se apreciază că evenimentele crizei rachetelor cubaneze a constituit cel mai periculos moment al Războiului Rece, când omenirea a fost cel mai aproape de un război nuclear total. Ca o consecință, s-a instaurat o linie telefonică directă (așa numita „linie roșie”) între Kremlin și Casa Albă pentru a evita un război nedorit.

Este evident că în octombrie-noiembrie 1962 cele două superputeri au fost puse în situația de a adopta decizii politico-militare de o gravitate și importanță fără precedent.

Desigur că nu poate fi neglijată poziția, din partea a doua a secolului XX, avută de Reagan și Gorbaciov. Deciziile celor doi lideri au condus la detensionarea situației internaționale și încheierea Războiului Rece

În acest articol m-am referit la deciziile politico militare legate doar de aceste momente importante din istoria omenirii, deși acestea au fost mult mai numeroase, de-a lungul timpului și cu urmări diferite.

Analizând situația actuală pe plan mondial se pun multe întrebări privind posibilele decizii politico-militare privind unele evenimente viitoare. Astfel pot fi avute în vedere deciziile care se vor adopta referitoare la: desfășurarea și încheierea războiului din Ucraina; evoluția relației China-Taiwan; evoluția BRICS-ului; tensiunile din Marea Roșie; relațiile israeliene-palestiniene; situația din Siria, Irak și Afganistan; situația din peninsula coreeană; participarea diferitelor state la exploatarea rezervelor din oceanul Arctic; lupta pentru accesul la rezervele de apă; actul semnat de liderul de la Kremlin care prevede, înregistrarea și protecția juridică a

proprietăților rusești situate în afara granițelor țări (inclusiv Alaska);
tensiunile din nordul Americii de Sud și altele.

BIBLIOGRAFIE

- GRAHAM A., *The Cuban Missile Crisis at 50: Lessons for U.S. Foreign Policy Today*. În *Foreign Affairs* 91, nr. 4 (iulie/august 2012).
Citat în: Noam Chomsky, *Cine conduce lumea?*. Trad. din engleză de Doru Căstăian, București, Editura Litera, 2018;
- GRĂMADĂ I., *Cruciadele*, Editura Științifică, București, 1961;
- KIRIȚESCU C., *Istoria războiului pentru întregirea României*, vol. I-II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989;
- KISSINGER H., *Diplomacy*, New York, 1994;
- Istoria lumii în date de Florin Constantiniu (dir.) și Grosser Atlas zur Weltgeschichte de Hans Erich Stier (dir), Editura Westermann, 1975.

